23/08/2019

Μια άγνωστη παράδοση για την Παναγία την Προυσιώτισσα

/ Συνεντεύξεις

Ένα από τα μεγαλύτερα προσκυνήματα της Ρούμελης που εορτάζει σήμερα είναι αυτό της Παναγίας της Προυσιώτισσας στην Ευρυτανία.

Η ίδρυση της Μονής σχετίζεται με τη θαυμαστή διάσωση της Εικόνας της Παναγίας η οποία στα χρόνια της εικονομαχίας έφτασε από την Προύσα στην περιοχή όπου σήμερα βρίσκεται το ιστορικό μοναστήρι.

Με την βοήθεια του π. Δημητρίου Καραγιάννη, Εφημερίου του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Υπάτης, παρουσιάζουμε σήμερα μια άγνωστη σε πολλούς παράδοση για το πώς έφτασε η εικόνα της Παναγίας μέχρι την σημερινή περιοχή και το πέρασμά της

από την Υπάτη.

Συνέντευξη στον Νικόλαο Ζαΐμη

ΕΡ: Πατέρα Δημήτριε, η Υπάτη, “αι Βυζαντιναί Νέαι Πάτραι”, γνωρίζουμε ότι έχει μακρά ιστορία στο διάβα των χρόνων. Θα μπορούσατε να μας την συνοψίσετε;

ΑΠ: Η Υπάτη, σήμερα μικρή κωμόπολη, είναι από τις ιστορικές πόλεις της Φθιώτιδας. Στην προχριστιανική Ελλάδα υπήρξε πρωτεύουσα του κοινού των Αινιάνων, με δικό της νόμισμα. Κατά τη περίοδο της Αιτωλικής Συμπολιτείας πέρασε σε μεγάλη ακμή και υπήρξε μια από τις έδρες της Αιτωλικής ομοσπονδίας. Στους Ρωμαϊκούς χρόνους έλαβε τον τίτλο της Σεβαστής.
Η Υπάτη δέχτηκε το κήρυγμα του Ευαγγελίου από τον Άγιο Απόστολο Ηρωδίωνα ο οποίος υπήρξε ένας από τους Εβδομήκοντα μαθητές του Κυρίου. Έγινε πρώτος Επίσκοπος της και κήρυξε στην Φθιώτιδα, την Θεσσαλία, την Δυτική Στερεά μέχρι και την Λευκάδα. Μαρτύρησε στην Υπάτη «δαρείς, λιθοβοληθείς και σφαγείς» από τους ειδωλολάτρες και τους Ιουδαίους κατοίκους της πόλης.
Υπήρξε έδρα Επισκόπου υποκειμένου στον Μητροπολίτη Λαρίσης, ενώ από τον Η’ αιώνα η πόλη μετονομάστηκε από Υπάτη σε Νέα Πάτρα και Επισκοπή προήχθη σε Μητρόπολη. Η Μητρόπολη Νέων Πατρών διατηρήθηκε μέχρι και το 1833 οπότε και καταργήθηκε.

ΕΡ: Πως συνδέεται η Υπάτη με το θαυμαστό γεγονός της διάσωσης της Εικόνας της Παναγίας της Προυσιώτισσας;

ΑΠ: Εντός της Υπάτης και προς την ανατολική πλευρά της υπάρχει μικρός Ναός αφιερωμένος στην του Θεού Σοφία. Μέσα στο Ναό υπάρχει παλαιά Ιερά εικόνα της Παναγίας Προυσιωτίσσης. Μέχρι σήμερα η ζώσα παράδοση των κατοίκων μας αναφέρει τα εξής: Όταν ο εικονομάχος αυτοκράτορας Θεόφιλος ξεκίνησε τον διωγμό κατά των εικόνων και όσων τις προσκυνούσαν, έφτασε η διαταγή του βασιλιά και στην πόλη της Προύσας της Μικράς Ασίας. Εκεί ετιμάτο θαυματουργός εικόνα της Θεοτόκου. Θεοσεβής νέος, υιός άρχοντος της περιοχής, δεν θέλησε να υπακούσει στο πρόσταγμα του αυτοκράτορα και έτσι πήρε την Εικόνα και έφυγε για τα μέρη της Ελλάδας μέσω Καλλίπολης της Θράκης. Ερχόμενος στις Νέες Πάτρες (Υπάτη) και εναπέθεσε την σεβάσμια εικόνα της Θεομήτορος εντός του τότε ναού της Αγίας Σοφίας.

ΕΡ: Τι συνέβη όμως εντός του Ναού και η Εικόνα εξαφανίστηκε;

ΑΠ: Το γεγονός αυτό έγινε γνωστό στην πόλη και οι πιστοί συνέρρεαν για να ασπαστούν το Άγιο εκτύπωμα. Τότε αναφέρει η παράδοση πήγε και κάποιος μαγαρισμένος (κατά την τοπική διάλεκτο οι αιρετικοί ονομάζονταν μαγαρισμένοι) να περιεργασθεί την Εικόνα. Την άλλη ημέρα η Εικόνα είχε εξαφανιστεί από τον Ναό. Τότε ο άρχοντας ανεκαίνισε εκ βάθρων την Εκκλησία της Αγίας Σοφίας. Στο βόρειο τοίχος του σημερινού ναού σώζεται τμήμα κτιτορικής μεγαλογράμματης γραφής του Θ’ αιώνα.
Ύστερα από μικρό χρονικό διάστημα έφτασε στον άρχοντα η είδηση ότι η Εικόνα βρέθηκε εντός σπηλιάς, εκεί όπου σήμερα βρίσκεται η Μονή Προυσού. Στο άκουσμα αυτό ο άρχοντας πήρε μαζί του μερικούς δούλους του και έσπευσε στο σημείο. Αμέσως αναγνώρισε την Εικόνα και για να ευχαριστήσει τους χωρικούς για το γεγονός τους έδωσε γενναιόδωρο φιλοδώρημα. Ύστερα αναχώρησε και πάλι για τις Νέες Πάτρες.

ΕΡ: Παρά την εύρεση, όμως, η Εικόνα δεν ήθελε να φύγει από το μέρος εκείνο.

ΑΠ: Πραγματικά. Καθ’οδόν διανυκτέρευσε σε έναν μικρό ναό αφιερωμένο στην Παναγία. Όταν όμως ξύπνησε αυτός και οι δούλοι του διαπίστωσαν πως η εικόνα είχε εξαφανιστεί και πάλι. Τότε επέστρεψε πάλι στον τόπο που βρέθηκε η Εικόνα και άκουσε την φωνή της Θεοτόκου να του λέει: Ω νεανία, σωθείης. ύπαγε εν ειρήνη. Και μη κοπιάζεις, διότι εγώ καλλίτερα αναπαύομαι εδώ με τους απλούς χωρικούς και ποιμένας παρά με πολιτικούς αιρεσιάρχας. ει δε θέλειε μείνε μετ’ εμού και τούτο καλόν σοι έστι».Ο άρχοντας έκτισε εντός του σπηλαίου ναό όπου μέχρι και σήμερα βρίσκεται η σεβάσμια εικόνα της Προυσιωτίσσης. Έγινε μοναχός με το όνομα Διονύσιος και ο υπηρέτης του με το όνομα Τιμόθεος.

ΕΡ: Οι κάτοικοι της Υπάτης βρήκαν κάπου γραμμένη την παράδοση αυτή ή την διατηρούν ζωντανή εδώ και αιώνες;

ΑΠ: Μέχρι και σήμερα οι κάτοικοι της Υπάτης στερεοτύπως αποφαίνονται. Εδώ στην Αγία Σοφία πρωτοστάθηκε η Προυσιώτισσα και από εδώ έφυγε και πήγε στον Προυσό. Η παράδοση αυτή είναι προφορική και διατηρείται ζωντανή εδώ και αιώνες. Στα χρόνια της τουρκοκρατίας ο ναός της Αγίας Σοφίας στον οποίο βρισκόταν εικόνα της Παναγίας της Προυσιωτίσσης πυρπολήθηκε. Ο ναός χτίστηκε εκ νέου μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους και στα 1860 περίπου οι κάτοικοι αφιέρωσαν καινούργια εικόνα η οποία φυλάσσεται μέχρι και σήμερα. Εύχομαι η χάρη της Υπεραγίας Θεοτόκου να σκεπάζει πάντα χριστισανόν σέβοντα και τιμώντα αυτήν.

Φωτογραφίες από την χθεσινή λιτάνευση του Επιταφίου της Παναγίας στην Υπάτη τις οποίες μας παραχώρησε ο κ. Ιωάννης Ζαπαντιώτης.

ΖΑΠΑΝΤΙΩΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

ΖΑΠΑΝΤΙΩΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

ΖΑΠΑΝΤΙΩΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

ΙΒΧ-7929
ΖΑΠΑΝΤΙΩΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

ΖΑΠΑΝΤΙΩΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

ΖΑΠΑΝΤΙΩΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

ΖΑΠΑΝΤΙΩΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ